

ABGB

HLAVA PRVÁ **O držbě (§ 309-352)** **Majitel. Držitel**

§ 309

Kdo má věc ve své moci nebo úschově, sluje její majitel. Má-li majitel věci vůli ji za svou podržeti, jest jejím držitelem.

Nabytí držby. Způsobilost osoby k nabytí držby

§ 310

Osoby, které nemají užívání rozumu, jsou o sobě nezpůsobilé držení se ujmouti. Je zastupuje poručník nebo opatrovník. Nedospělí, kteří dovršili léta dětství, mohou se sami o sobě držení věci ujmouti.

Předměty držby

§ 311

Všechny hmotné a nehmotné věci, které jsou předmětem právního obchodu, mohou býti vzaty v držení.

Způsoby nabytí držby;

§ 312

Hmotné movité věci berou se v držbu fyzickým uchopením, odvedením nebo schováním; nemovité však vstoupením na ně, omezením, ohrazením, označením nebo vzděláním. V držbu nehmotných věcí nebo práv vchází se jejich upotřebením ve vlastním jméně.

Zvláště o jistivém, záporném, nebo zapovídacím právu

§ 313

Právo jest upotřebeno, když někdo na jiném něco jako povinnost žádá a tento mu to plní; rovněž, když někdo věc jinému náležející s jeho dovolením použije ku svému užitku; konečně, když jiná osoba na cizí zákaz opomene toho, co by jinak byla oprávněna činiti.

Bezprostřední a prostřední způsob nabytí držby

§ 314

Držby práv i hmotných věcí nabývá se buď bezprostředně, ujme-li se kdo ničích práv a věcí; nebo prostředně, ujme-li se kdo práva nebo věci, jež náležejí jiné osobě.

Rozsah nabytí

§ 315

Bezprostředním a prostředním svémocným uchopením se držby nabývá se k držení jen tolik, kolik skutečně bylo uchopeno, zastoupeno, upotřebeno, označeno nebo v úschovu vzato; při prostředním, když majitel ve svém nebo cizím jméně přenechá nám právo nebo věc, nabývá se vše, co dřívější majitel měl a zřetelnými znamenými odevzdal, aniž je nutno, aby každá část celku byla zvlášť převzata.

Pořádné; nepořádné držení

§ 316

Držení věci sluje pořádné, když se zakládá na platném právním důvodu, to jest na právním důvodu způsobilém k nabytí. V opačném případě sluje nepořádné.

Hlavní právní důvod pořádného držení

§ 317

Právní důvod při věcech ničích zakládá se ve vrozené svobodě činiti to, čím se právům jiných neubližuje; při jiných věcech ve vůli dřívějšího držitele nebo v soudcovském výroku nebo konečně v zákoně, kterým se někomu uděluje právo k držbě.

Majitel nemá ještě právního důvodu

§ 318

Majitel, jenž chová věc nikoli ve svém, nýbrž v cizím jméně, nemá ještě právního důvodu, aby tuto věc vzal v držbu.

a nemůže ho svémocně nabýti

§ 319

Majitel věci není oprávněn důvod jejího opatrování o své moci měniti a tím si osvojovati právní důvod; avšak ten, kdo až dosud věc vlastním jménem pořádně držel, může držitelské právo jinému přenechati a budoucně jeho jménem ji chovati.

Účinek pouhého právního důvodu

§ 320

Platným právním titulem nabývá se netoliko práva k držbě věci, nýbrž i držba sama. Kdo má jen právo k držbě, nesmí se svémocně v držbu uvázati, je-li mu to odpíráno; musí ji na řádném soudci s udáním svého právního důvodu pořadem práva žádati.

Požadavek ke skutečnému právu držby

§ 321

Kde jsou zavedeny tak zvané zemské desky, městské nebo pozemkové knihy nebo jiné podobné veřejné rejstříky, nabývá se pořádná držba věcného práva k nemovitým věcem jen řádným zápisem v tyto veřejné knihy.

§ 322

Byla-li movitá věc postupně odevzdána několika osobám, náleží právo držby té, která ji má ve své moci. Je-li však věc nemovitou a jsou-li veřejné knihy zavedeny; přísluší právo držby výlučně tomu, kdo je zapsán jako její držitel.

Držitel nemůže býti vyzván k udání právního důvodu

§ 323

O držiteli věci platí právní domněnka, že má platný právní důvod; nemůže tedy býti vyzván, aby jej uvedl.

§ 324

Toto vyzvání nemá ani tehdy místa, když někdo tvrdí, že držení jeho odpůrce nedá se srovnati s jinými právními domněnkami, např. se svobodou vlastnictví. V takových případech musí odpůrce, který to tvrdí, žalovati před řádným soudcem a své domnělé silnější právo prokázati. V pochybnosti náleží držiteli přednost.

Výjimka

§ 325

Pokud držitel věci, se kterou jest obchod zakázán nebo která zdá se býti odcizena, je povinen oznámiti právní důvod své držby, o tom rozhodují zákony trestní a politické.

Poctivý a nepoctivý držitel

§ 326

Kdo z pravděpodobných důvodů pokládá věc, kterou drží, za svou, je poctivým držitelem. Nepoctivým držitelem je ten, kdo ví nebo z okolností musí se domnívati, že věc, která je v jeho držbě, náleží jiné osobě.

Z omylu o skutečnostech nebo z neznalosti zákonných předpisů lze být nepořádným (§ 316) a přece poctivým držitelem.

**Jak se stává spoludržitel nepoctivým
nebo nepořádným držitelem**

§ 327

Drží-li jedna osoba věc samu, jiná však právo ku všem nebo některým užitkům této věci; může jedna a táž osoba, překročí-li hranice svého práva, v různých směrech být poctivým a nepoctivým, pořádným a nepořádným držitelem.

Rozhodnutí o poctivosti držby

§ 328

Poctivost nebo nepoctivost držby musí být v případě právní rozepře rozhodnuta soudcovským výrokem. V pochybnosti platí domněnka pro poctivost držby.

Vydržení.

§ 1452

Převede-li se promlčené právo následkem zákonné držby zároveň na někoho jiného; nazývá se vydrženým právem a způsob nabytí vydržením.

Kdo může promlčeti a vydržeti.

§ 1453

Každý, kdo je jinak způsobilý k nabytí, může také vlastnictví nebo jiných práv nabytí vydržením.

Proti komu.

§ 1454

Promlčení a vydržení mají průchod proti každé soukromé osobě, která je způsobilá svá práva sama vykonávat. Proti poručencům a chráněncům; proti církvím, obcím a jiným právnickým tělesům, proti správci veřejného jmění a proti těm, kdož jsou bez své viny nepřítomni, dopouštějí se jen za omezení níže (§ § 1494, 1472 a 1475) uvedených.

Které předměty.

§ 1455

Čeho lze nabytí, to lze i vydržeti. Věci však, kterých pro jejich podstatnou povahu nebo podle zákona nelze držeti; rovněž věci a práva, jichž nelze vůbec zciziti, nejsou předmětem vydržení.

§ 1456

Z toho důvodu nemůže býti ani nabyto vydržením práv hlavě státu jako takové náležejících, např. právo ukládati cla, raziti mince, vypisovati berně a jiná výsostná práva (regalia), ani nemohou býti promlčeny závazky, odpovídající těmto právům.

§ 1457

Jiná práva hlavě státu příslušející, nikoli však výlučně vyhrazená, např. mýtění, honba, rybářství apod., mohou sice býti vydržena vůbec jinými státními občany, ale jen v čase delším než obyčejném (§ 1472).

§ 1458

Práva manžela, otce, dítěte a jiná osobní práva nejsou předmětem vydržení. Avšak těm, kdo taková práva vykonávají poctivě, prospívá nezaviněná nevědomost, že mohou svých domnělých práv zatím hájiti a vykonávat.

§ 1459

Práva člověka nad jeho činy a nad jeho vlastnictvím, např. kupovati zboží tu nebo onde, užívati svých luk nebo své vody, nepodléhají promlčení, vyjímajíc případ, že zákon s opominutím výkonu po nějaký čas výslovně spojuje jejich ztrátu. Zakázala-li však jedna osoba druhé výkon takového práva, nebo jí v tom zabránila; počíná držba zapovídacího práva se strany jedné osoby vůči svobodě druhé osoby okamžikem, kdy se tato zákazu nebo zabránění podrobila, a způsobuje se tím, sejdou-li se všechny ostatní náležitosti, promlčení nebo vydržení (§ § 313 a 351).

Náležitosti vydržení:

1. držení;

§ 1460

K vydržení je potřebí kromě způsobilosti osoby a předmětu: aby někdo byl ve skutečném držení věci nebo práva, jichž tímto způsobem má nabytí; aby jeho držení bylo pořádné, poctivé a pravé a aby v něm bylo pokračováno po všem času, vyměřený zákonem (§ § 309, 316, 326 a 345).

a sice
a) pořádné;
§ 1461

Každé držení jest pořádné a k vydržení postačující, zakládá-li se na takovém právním důvodu, který by postačil k převzetí vlastnictví, kdyby bylo náleželo převodci. Takové jsou např. odkaz, darování, zápůjčka, koupě a prodej, směna, placení atd.

§ 1462

Věci zastavených, půjčených, do schování nebo požívání daných nemohou věřitelé, vypůjčitelé a schovatelé nebo poživatelé nikdy nabytí vydržením pro nedostatek pořádného právního důvodu. Dědicové jejich představují zůstavitele a nemají více právního důvodu než tito. Jen třetímu pořádnému držiteli může vydržecí doba prospěti.

b) poctivé;
§ 1463

Držení musí býti poctivé. Nepoctivost předchozího držitele nevádí však bezelstnému zástupci nebo dědici, aby počal vydržení ode dne jeho držení (§ 1493).

c) pravé.
§ 1464

Držení musí býti pravé. Zmocní-li se někdo věci násilím nebo lstí, nebo se v držení potajmu vplíží, nebo věc jen jako výprosu drží; nemůže ji vydržeti ani on sám, ani jeho dědicové.

2. projití času.
§ 1465

Pro vydržení a promlčení je též potřebí zákonem předepsaného projití času. Kromě času, ustanoveného zákony v některých případech zvláštních, určuje se tu vůbec míra času nutná ve všech ostatních případech k vydržení nebo k promlčení. Při tom přichází v úvahu jak různost práv a věcí, tak i osob.

Doba vydržecí. Řádná.
§ 1466

Vlastnické právo, jehož předmětem jest movitá věc, vydrží se tříletým právním držením.

§ 1467

zrušen

§ 1468

Kde nejsou ještě zavedeny řádné veřejné knihy a nabytí nemovitých věcí jest prokazovati soudními spisy a jinými listinami, nebo není-li věc zapsána na jméno toho, kdo držení práva nad ní vykonává; skončuje se vydržení teprve po třiceti letech.

§ 1469

zrušen

§ 1470

Kde není ještě řádných veřejných knih nebo takové právo není do nich vloženo, může je poctivý majitel vydržeti teprve po třiceti letech.

§ 1471

Při právech, které mohou být zřídka vykonávána, např. při právu zadávati prebendu nebo přidržovati někoho k příspěvku při stavbě mostu, musí ten, kdo tvrdí vydržení, prokázati kromě toho, že prošlo třicet let, zároveň, že v tom čase alespoň třikrát naskytla se příležitost k výkonu a že pokaždé toto právo vykonal.

mimořádná.

§ 1472

Proti fisku, to jest proti správcům státních statků a státního jmění, pokud má promlčení místo (§ § 287, 289 a 1456-1457), rovněž proti správcům statků církví, obcí a jiných dovolených těles, nestačí obecná řádná vydržecí doba. V držbě věcí movitých, jakož i v držbě nemovitých nebo na nich vykonávaných služebností a jiných práv, jsou-li vložena na držitelovo jméno do veřejných knih, musí být po šest let pokračováno. Práv takového druhu, která nejsou na držitelovo jméno vložena do veřejných knih, a všech ostatních práv proti fisku a uvedeným zde osobám, požívajícím výhody, nabytí lze jen držením čtyřicetiletým.

§ 1473

Kdo je ve společenství s osobou, která co do promlčecí doby podle zákona požívá výhody, tomu též výhody se dostane. Výhody delší promlčecí lhůty účinkují i proti jiným osobám, které v tomtéž rovněž požívají výhody.

§ 1474

Vlastnost rodinného svěření, statku dědičného pachtu a dědičného nájmu pozbývá se jen zpupným držením čtyřicetiletým.

§ 1475

Zdržuje-li se vlastník mimo provincii, ve které věc jest, překáží to řádnému vydržení a promlčení potud, že doba mimovolné a nezaviněné nepřítomnosti se počítá jen za polovici, tedy rok jen za šest měsíců. Při tom však nesluší hleděti na krátké doby nepřítomnosti, které nepřetrženě netrvaly ani celý rok, a vůbec doba nesmí být prodloužena déle než na třicet let dohromady. Zaviněná nepřítomnost nepožívá žádné výjimky z řádné promlčecí doby.

§ 1476

Také ten, kdo nabyl věci movité bezprostředně od nepravého nebo nepoctivého držitele nebo není s to, aby jmenoval svého předchůdce; musí vyčkati uplynutí dvojnásobné řádné vydržecí doby.

§ 1477

Kdo opírá vydržení o dobu třiceti nebo čtyřicetiletou, nepotřebuje udávati pořádný právní důvod. Vůči němu prokázaná nepoctivost držení vylučuje však vydržení i v této delší době.